

Dienst Terugkeer en Vertrek
Ministerie van Justitie en Veiligheid

**Accountantsprotocol
Subsidieregeling ondersteuning
zelfstandig vertrek 2019**

Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V)

Protocol inzake de door de accountant te verrichten werkzaamheden ten aanzien van de subsidieverantwoording van subsidieontvangers.

Datum	10 maart 2021
Status	Definitief

Colofon

Afzendgegevens	Directie Internationale Aangelegenheden Rijnstraat 8 2515 XP Den Haag Postbus 164 2501 CD Den Haag www.dtenv.nl
Contactpersoon	Team Subsidies & Terugkeeroondersteuning T 0880 77 70 00 secretariaathk@dtv.minvenj.nl
Projectnaam	Accountantsprotocol Subsidieregeling OZV 2019
Ons kenmerk	-
Copro	20025E
Auteurs	R.van Ruijven P. van Litsenburg

Inhoud

Colofon - 3

Inleiding - 7

1 Uitgangspunten - 9

- 1.1 Doelstelling en inkadering protocol - 9
- 1.2 Verplichtingen subsidieontvanger - 9
- 1.3 Belangrijke definities en begrippen - 10
- 1.4 Procedures en termijnen - 11

2 Aanpak onderzoek en specifieke vereisten - 13

- 2.1 Relevante wet- en regelgeving - 13
- 2.2 Reikwijdte onderzoek - 13
 - 2.2.1 Controle van de subsidieverantwoording - 13
 - 2.2.2 Attentiepunten controle financiële eindrapportage - 14
- 2.3 Werkzaamheden met betrekking tot de inhoudelijke eindrapportage - 17
- 2.4 Betrouwbaarheid en materialiteit - 17
 - 2.4.1 Controle - 17
 - 2.4.2 Fouten (afwijkingen) in de financiële eindrapportage en onzekerheden in de controle - 17
 - 2.4.3 Omgaan met geconstateerde afwijkingen (fouten) en onzekerheden - 18
- 2.5 Reviewbeleid - 18

3 Accountantsproduct - 19

Inleiding

De Dienst Terugkeer en Vertrek (hierna DT&V) is een uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Justitie en Veiligheid. De DT&V regisseert het vertrek van migranten die geen recht hebben op verblijf in Nederland. Samen met andere overheidsdiensten en maatschappelijke organisaties streeft de DT&V ernaar om deze vreemdelingen zo veel als mogelijk zelfstandig en met perspectief terug te laten keren. Om deze reden worden via de Subsidieregeling ondersteuning zelfstandig vertrek 2019 (hierna Subsidieregeling OZV 2019) projecten van maatschappelijke organisaties gesubsidieerd die migranten ondersteunen bij hun zelfstandige vertrek uit Nederland en herintegratie in het land van herkomst of bestemming. Deze subsidieprojecten hebben overwegend een meerjarig karakter (looptijd maximaal drie jaar).

In de Handleiding Project Administratie (hierna HPA), versie 1.0 (1-1-2019), behorende bij de Subsidieregeling OZV 2019, staan de voorschriften beschreven over de manier waarop de subsidieontvanger verantwoording moet afleggen over de uitgevoerde activiteiten en de gemaakte kosten en de wijze waarop de projectadministratie moet zijn ingericht. Deze handleiding is door de DT&V opgesteld.

De DT&V verricht gedurende een project waarvoor subsidie is verleend jaarlijks monitoringsbezoeken bij de subsidieontvanger. Tijdens deze bezoeken wordt de voortgang van het project besproken en wordt de projectadministratie steekproefsgewijs gecontroleerd. Het doel hiervan is om gedurende de uitvoering van het project inzicht te krijgen in de voortgang van de activiteiten en eventuele onvolkomenheden in de (financiële) projectadministratie tijdig te identificeren. Van ieder monitoringsbezoek wordt een verslag gemaakt, waarin eventuele aandachtspunten en gebreken worden benoemd. De accountant dient deze verslagen te lezen en indien constatering of aanbevelingen de verantwoording van de subsidie raken, mee te nemen bij de uitvoering van haar eigen controle. De reden dat de financiële eindrapportage na afloop van het project gecontroleerd moeten worden door een accountant, is de wens van de subsidieverstrekker dat er een onafhankelijk oordeel is over de rechtmatigheid van de kosten die zijn opgevoerd in de financiële eindrapportage.

In de Subsidieregeling OZV 2019 en de verleningsbeschikking zijn de verplichtingen van de subsidieontvanger opgenomen. Een van deze verplichtingen is dat subsidieontvanger binnen 13 weken na afloop van het subsidieproject een aanvraag tot vaststelling van de subsidie indient. In artikel 17 van de Subsidieregeling OZV 2019 en de daarbij horende toelichting, is bepaald dat de aanvraag tot vaststelling vergezeld gaat van een inhoudelijke en financiële eindrapportage.

Voor projecten waarvoor een maximale subsidie is verstrekt van meer dan €125.000, dient bij het verzoek om vaststelling van de subsidie tevens een verklaring van een accountant toegevoegd te worden (zie artikel 17 lid 2, Subsidieregeling OZV 2019). Dit accountantsprotocol geeft een beschrijving van de in dit kader door de accountant te verrichten werkzaamheden inzake de financiële eindrapportage.

Hoofdstuk 1 geeft een opgave van de uitgangspunten die ten aanzien van de werkzaamheden van toepassing zijn, waaronder de doelstelling. Hoofdstuk 2 richt

zich op de door de accountant te hanteren aanpak. Ten slotte wordt in hoofdstuk 3 de weergave gegeven van de op te leveren accountantsproducten.

Dit protocol is van toepassing op subsidies die zijn verstrekt vanaf 1 januari 2019 op grond van de Subsidieregeling OZV 2019. Aangezien er sprake is van meerjarige subsidieverstrekingen zal de eerste accountantscontrole op basis van dit accountantsprotocol pas in de loop van 2021 worden uitgevoerd. De DT&V toetst jaarlijks op basis van een risicoanalyse of het huidige accountantsprotocol eventueel op onderdelen moet worden bijgesteld.

1 Uitgangspunten

1.1 Doelstelling en inkadering protocol

Het accountantsprotocol heeft betrekking op de Subsidieregeling ondersteuning zelfstandig vertrek 2019 (hierna te noemen 'Subsidieregeling OZV 2019') van het ministerie van Justitie en Veiligheid (Staatscourant 2018, nr. 2433957 d.d. 12 december 2018). Namens de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid verstrekt de DT&V subsidie op grond van de Subsidieregeling OZV 2019. Bij de vaststelling van de subsidie dient de subsidieverstrekker drie vragen te kunnen beantwoorden:

1. Zijn de activiteiten waarvoor subsidie is verstrekt daadwerkelijk uitgevoerd;
2. Zijn de opgevoerde kosten die in de financiële eindrapportage zijn opgenomen daadwerkelijk gemaakt en hangen deze samen met de uitgevoerde activiteiten;
3. Heeft de subsidieontvanger zich gehouden aan de verplichtingen die aan de subsidieverstrekking verbonden zijn.

Het accountantsprotocol heeft als doelstelling het geven van aanwijzingen omtrent de aard en de reikwijdte van de te verrichten werkzaamheden en geeft aanwijzingen over de mate van zekerheid en nauwkeurigheid waarmee de accountant zijn werkzaamheden moet uitvoeren.

Het accountantsprotocol geeft aan welk accountantsproduct moeten worden geleverd, te weten een controleverklaring. De accountant verstrekt de controleverklaring aan haar opdrachtgever, zijnde de subsidieontvanger. De subsidieontvanger dient de verklaring van de accountant aan de DT&V te sturen stuurt als onderdeel van haar verzoek om de subsidie vast te stellen.

De accountant dient te onderzoeken of de financiële eindrapportage voldoet aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving zoals opgenomen in paragraaf 2.1 van dit protocol, of de inhoudelijke eindrapportage, voor zover de accountant dit kan beoordelen, verenigbaar is met de financiële eindrapportage en of de subsidieontvanger zich heeft gehouden aan de verplichtingen die aan de financiële verantwoording van de subsidie verbonden zijn.

Het onderzoeksobject betreft de inhoudelijke en financiële eindrapportage die door de subsidieontvanger is opgesteld en na afloop van het project met het verzoek om vaststelling van de subsidie naar de DT&V gestuurd wordt (hierna de subsidieverantwoording).

1.2 Verplichtingen subsidieontvanger

De subsidieontvanger is verantwoordelijk voor het inschakelen van een accountant en te zorgen dat de accountant de juiste opdracht krijgt voor het uitvoeren van haar werkzaamheden. Het verdient aanbeveling dat de subsidieontvanger de opdracht aan de accountant in een vroegtijdig stadium verstrekt, zodat de accountant al tijdens de looptijd bij het project waarvoor subsidie is verstrekt, wordt geïnformeerd over de door de subsidieontvanger op te stellen subsidieverantwoording.

De subsidieontvanger dient een inzichtelijke en controleerbare administratie bij te houden met betrekking tot de uitvoering van het project en de in verband daarmee gemaakte kosten en gerealiseerde opbrengsten. De subsidieontvanger is verplicht om daarbij de voorschriften met betrekking tot de administratie die zijn opgenomen in de "Subsidieregeling OZV 2019", Handleiding Projectadministratie

Subsidieregeling OZV 2019 (HPA) versie 1.0 (1-1-2019) en de verleningsbeschikking, op te volgen (zie artikel 14, lid 9 van de Subsidieregeling OZV 2019). De administratie dient zodanig ingericht te zijn dat een onderzoek zoals in dit accountantsprotocol staat beschreven, binnen een redelijke termijn mogelijk is.

Desgevraagd verstrekt de subsidieontvanger aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, dan wel aan door de staatssecretaris daartoe aangewezen instanties, inzage in of informatie uit de (project)administratie zodat de subsidieverstrekker overeenkomstig hoofdstuk 6 ad 2 uit de bijlage van de "Aanwijzingen voor subsidieverstrekking", Staatscourant 2009, nr. 20306, controles kan uitvoeren. Deze verplichting is ook vastgelegd in artikel 14 lid 7 van de Subsidieregeling OZV 2019.

1.3

Belangrijke definities en begrippen

Een deel van de relevante definities is opgenomen in artikel 1 van de Subsidieregeling OZV 2019. Voor dit accountantsprotocol zijn de volgende definities en begrippen van belang, welke voor een deel volgen uit artikel 1 van de Subsidieregeling OZV 2019:

- Accountant

Een registeraccountant of accountants-administratieconsulent als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek aan wie de subsidieontvanger de opdracht tot controle van de inhoudelijke en financiële eindrapportage heeft verstrekt.

- Subsidieverstrekker

De DT&V is de subsidieverstrekker die middelen beschikbaar stelt voor het uitvoeren van bepaalde activiteiten, in de vorm van een subsidie, aan de subsidieontvanger. De subsidieverstrekker heeft in de Subsidieregeling OZV 2019 en de daarbij horende Handleiding Projectadministratie, een operationeel en financieel normenkader vastgelegd, waarbinnen de subsidieontvanger moet opereren. Dit kader is een aanvulling op het normenkader en de verplichtingen die voortvloeien uit de Algemene wet bestuursrecht en de wet Justitie-subsidies. Aanvullend daarop kan de subsidieverstrekker per beschikking, zoals de beschikking tot verlening van de subsidie, nadere regels en verplichtingen verbinden aan de verleende subsidie.

De subsidieverstrekker houdt toezicht op de wijze waarop de subsidieontvanger haar activiteiten uitvoert en op het naleven van de voorwaarden die aan de subsidie zijn verbonden. Voor wat betreft de kwaliteit van de uitvoering van de subsidievoorwaarden wordt op basis van een voortgangsrapportage en een financiële rapportage door de DT&V in beginsel 1x per 12 maanden een steekproefsgewijze controle uitgevoerd.

- Subsidieontvanger

De in Nederland gevestigde niet-gouvernementele organisatie met rechtspersoonlijkheid naar Nederlands recht aan wie de DT&V een subsidie heeft verstrekt op grond van de 'Subsidieregeling OZV 2019'. De subsidieontvanger is binnen het gegeven normenkader verantwoordelijk voor het realiseren van de overeengekomen activiteiten, het voeren van een adequate projectadministratie en het rechtmatig en doelmatig gebruik van de subsidiegelden, alsmede de betrouwbare totstandkoming van de niet-financiële informatie inzake de ontvangen subsidiegelden. Het bestuur van de subsidieontvanger is er voor verantwoordelijk dat activiteiten van de subsidieontvanger worden uitgevoerd in overeenstemming

met bepalingen van de wet- en regelgeving. Daarnaast is het bestuur van de subsidieontvanger verantwoordelijk voor de juistheid, volledigheid en tijdigheid van de subsidieverantwoording aan de subsidieverstrekker

- Financiële rechtmatigheid

De comptabele rechtmatigheid, oftewel het besteden van subsidies in overeenstemming met de subsidiebeschikking en met de relevante wet- en regelgeving en andere verplichtingen en voorwaarden die aan de subsidie verbonden zijn, echter uitsluitend indien opgenomen in de limitatieve opsomming van paragraaf 2.1 en voor zover deze wet- en regelgeving en andere afspraken van invloed zijn op de uitkomst van de in het financiële eindrapportage opgenomen financiële transacties.

- Inhoudelijke en financiële eindrapportage

De rapportage zoals bedoeld in artikel 17 (en de daarbij behorende toelichting) van de Subsidieregeling OZV 2019.

- De inhoudelijke eindrapportage beschrijft de aard en omvang van de activiteiten die zijn uitgevoerd en waarvoor subsidie werd verleend. Deze rapportage dient onder andere een vergelijking te bevatten tussen de nagestreefde en de gerealiseerde doelstellingen en een toelichting om eventuele verschillen te verklaren.
- De financiële eindrapportage dient volgens normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd en die zijn opgenomen in de richtlijn RJ 640, een zodanig inzicht te geven dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd omtrent de kosten van de uitgevoerde activiteiten en voor zover de accountant dit kan beoordelen, de subsidiabiliteit daarvan. De financiële eindrapportage dient getrouw, duidelijk en stelselmatig de hoogte van de kosten van het gesubsidieerde project weer te geven over het tijdvak waarvoor subsidie is verstrekt. De financiële eindrapportage dient aan te sluiten op de begroting waarvoor subsidie is verleend en behelst een vergelijking met de gerealiseerde kosten over de subsidieperiode.

- Handleiding Project Administratie (HPA)

De handleiding behorende bij de Subsidieregeling OZV 2019, versie 1.0 (1-1-2019) waarin de voorschriften staan beschreven over de manier waarop de subsidieontvanger verantwoording dient af te leggen over de uitgevoerde activiteiten en de gemaakte kosten en de wijze waarop de projectadministratie moet zijn ingericht.

- Onderaannemer (derde)

Een persoon of organisatie die in opdracht van de subsidieontvanger, zonder bij hem in dienst te zijn, het aangenomen werk geheel of gedeeltelijk uitvoert tegen een vastgestelde prijs en voorwaarden.

- Verleningsbeschikking

Een beschikking tot subsidieverlening waarin nadere verplichtingen zijn opgenomen voor de subsidieontvanger.

1.4

Procedures en termijnen

Dit accountantsprotocol geldt voor subsidies die vanaf 1 januari 2019 zijn toegekend op grond van de "Subsidieregeling OZV 2019" en heeft betrekking op de werkzaamheden van de accountant met betrekking tot de controle van deze subsidies. De door de subsidieontvanger aangewezen accountant draagt de zorg voor het tijdig opleveren van de controleverklaring. Tijdig betekent dat de

subsidieontvanger in staat is om de inhoudelijke en financiële eindrapportage en het afgesproken auditproduct, uiterlijk 13 weken na de einddatum van het project aan de subsidieverstrekker aan te leveren. Nadere afspraken ten aanzien van de tijdigheid worden door de subsidieontvanger en betreffende accountant overeengekomen en betreft de verantwoordelijkheid van de subsidieontvanger.

2 Aanpak onderzoek en specifieke vereisten

Dit hoofdstuk beschrijft te hanteren onderzoeksanpak. Er wordt gestart met een opsomming van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Daarna volgt een beschrijving van de reikwijdte per type werkzaamheden. Het hoofdstuk wordt afgesloten met bepalingen omtrent de betrouwbaarheid en materialiteit.

2.1 Relevante wet- en regelgeving

Voor de werkzaamheden van de accountant is de volgende limitatieve opsomming van wet- en regelgeving relevant:

Kader financiële rechtmatigheid:¹

- Subsidieregeling Ondersteuning Zelfstandig Vertrek 2019, artikel 1, 11, 12 en 14 t/m 17. Regeling van de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 12 december 2018, nummer 2433957, houdende regels voor de subsidiëring van projecten ter ondersteuning van zelfstandig vertrek van vreemdelingen uit Nederland (Staatscourant 2018, nr 71321);
- Handleiding projectadministratie (HPA) behorende bij de subsidieregeling ondersteuning zelfstandig vertrek 2019, versie 1.0, voor zover uitgewerkt in paragraaf 2.2.;
- Specifieke correspondentie van DT&V gericht aan de subsidieontvanger in het kader van de subsidieverantwoording. Dit betreft concreet: beschikking subsidieverlening (subsidievoorwaarden inclusief bevoorschottingsschema) en brief aanvullende subsidieverlening (indien van toepassing) en de monitoringsverslagen.

Verslaggevingskader:

- Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties-zonder-winststreven' (als grondslag voor de bepaling van baten en lasten (opbrengsten en kosten) van de subsidieontvanger).
- Aanvullend (DT&V-beleid): In de financiële eindrapportage dienen naast de realisatie- ook de begrotingscijfers te worden opgenomen. Verschillen tussen realisatie- en begrotingscijfers dienen te worden toegelicht indien per post het verschil groter is dan 10% van het begrote bedrag.
- Aanvullend (DT&V-beleid): De financiële eindrapportage dient de verantwoordingsinformatie te bevatten die herleidbaar is naar de ingediende begroting zoals opgenomen in de subsidieaanvraag.

2.2 Reikwijdte onderzoek

2.2.1 *Controle van de subsidieverantwoording*

De controle dient te worden uitgevoerd door een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. De controle voldoet aan de controlestandaarden, zoals de Nadere voorschriften Controle- en overige standaarden (NV COS), die door de Nederlandse Beroepsorganisatie van

¹ Met betrekking tot de te toetsen onderdelen van de wet- en regelgeving (kader financiële rechtmatigheid) wordt verwezen naar paragraaf 2.2 (attentiepunten), bestaande uit een overzicht van die bepalingen uit het normenkader die financiële rechtmatigheidsaspecten inhouden.

Accountants (NBA) zijn vastgesteld, zoals de Standaard 240 inzake fraude (en hiermee samenhangend misbruik en oneigenlijk gebruik).

Met het onderzoek moet de accountant een oordeel geven of:

1. De door de subsidieontvanger verstrekte financiële eindrapportage een juist beeld geeft van de gerealiseerde kosten en opbrengsten gedurende het subsidietijdvak;
2. De in de financiële eindrapportage opgevoerde kosten daadwerkelijk zijn gemaakt, samenhangen met de uitvoering van het gesubsidieerde project en in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid zoals uitgewerkt in het Kader financiële rechtmatigheid van paragraaf 2.1;
3. Er geen kosten zijn opgevoerd in de financiële eindrapportage die uit anderen hoofde (bijvoorbeeld via een andere subsidie) zijn gefinancierd;
4. De informatie die gelijktijdig met de financiële eindrapportage wordt verstrekt (de inhoudelijke eindrapportage) met de door hem gecontroleerde financiële eindrapportage verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat (overeenkomstig Standaard 720);

2.2.2 *Attentiepunten controle financiële eindrapportage*

Hieronder zijn de limitatieve attentiepunten opgenomen die bij de controle van de financiële eindrapportage van belang zijn.

Algemeen

- De uitgangspunten waaraan de financiële projectadministratie moet voldoen, staan beschreven in paragraaf 2.1 van de HPA. In artikel 11, zesde lid van de Subsidieregeling OZV 2019, is opgenomen dat alleen daadwerkelijk gemaakte kosten subsidiabel zijn. De accountant dient te controleren of de kosten die zijn opgevoerd in de financiële eindrapportage, daadwerkelijk zijn gemaakt door de subsidieontvanger. Naast een bewijs van de betalingsverplichting zoals een factuur of overeenkomst, dient een betalingsbewijs zoals een bankafschrift, opgenomen te zijn in de projectadministratie.
- De accountant dient te controleren of in de financiële eindrapportage alleen subsidiabele kosten zijn opgevoerd. In artikel 11 van de Subsidieregeling OZV 2019 staat beschreven welke kosten subsidiabel zijn. In artikel 12 van de Subsidieregeling OZV 2019 staat beschreven welke kosten als niet subsidiabele kosten worden aangemerkt. Onder andere overheadkosten worden beschouwd als niet subsidiabele kosten. In paragraaf 2.9 van de HPA staat beschreven welke kosten vallen onder de overheadkosten.
- De accountant dient te controleren of bij het opstellen van de financiële eindrapportage dezelfde methode is gebruikt voor de berekening van de kosten als bij de begroting. De begroting maakt onderdeel uit van de subsidieaanvraag. De subsidieverstrekker heeft alleen ingestemd met kosten die zijn opgenomen in de begroting. Kosten die zijn opgevoerd in de financiële eindrapportage en die niet in de begroting zijn opgenomen, worden derhalve beschouwd als niet subsidiabele kosten.
- De accountant dient te controleren of de kosten die in de financiële eindrapportage zijn opgenomen, overeenkomen met de laatst goedgekeurde begroting. Er is in ieder geval sprake van een afwijking van de begrote kosten als een individuele begrotingspost met meer dan 10% wordt overschreden of als er kosten worden gemaakt die niet in de begroting zijn opgenomen (zie de toelichting bij artikel 16 van de Subsidieregeling OZV 2019).
- De accountant dient te controleren of de totale financiering van de subsidiabele kosten niet meer dan 100% bedraagt. Als de aan het project toegerekende kosten reeds door derden worden vergoed (zoals via een subsidie, bijdrage of donatie van

een derde). Dit om dubbele financiering van subsidiabele kosten te voorkomen. Zie artikel 9 sub f en 11 lid 6 van de Subsidieregeling OZV 2019.

- In de projectadministratie dienen de originele of digitale facturen en overeenkomsten te zijn opgenomen. In hoofdstuk 4 van de HPA staat beschreven waaraan digitaal gearchiveerde facturen en overeenkomsten moeten voldoen.
- De opgevoerde kosten moeten samenhangen met de uitgevoerde activiteiten. Voor zover de accountant dit kan beoordelen, dient de accountant na te gaan of de onderliggende prestatie die met de factuur of overeenkomst samenhangt, is uitgevoerd.
- De bedragen die zijn opgenomen in de financiële eindrapportage, moeten weergegeven worden in euro's. Indien bedragen in rekening worden gebracht in een andere munteenheid, dan dienen deze bedragen omgerekend te worden naar euro's. Een bewijsstuk van de gebruikte wisselkoers, moet in de financiële administratie opgenomen zijn. In paragraaf 2.1.4 van de HPA staat beschreven welke wisselkoers gebruikt dient te worden voor de omrekening naar de euro.
- Indien er tijdens de controle blijkt dat er facturen of overeenkomsten in een andere taal zijn opgesteld dan in het Nederlands, Engels, Duits of Frans, dan dienen deze door of namens de subsidieontvanger te zijn vertaald conform paragraaf 2.1.3 van de HPA.
- Voor opdrachten met een financieel belang van meer dan € 10.000 dient de accountant te controleren of de marktconformiteit is aangetoond door de subsidieontvanger. Voor opdrachten tot € 25.000 kan daarbij worden volstaan met een benchmarkprocedure. Voor opdrachten hoger of gelijk aan € 25.000 dient de subsidieontvanger de marktconformiteit aan te tonen door middel van een vergelijking van ten minste drie offertes (zie artikel 11 vijfde lid van de Subsidieregeling OZV 2019). De procedure die de subsidieontvanger dient te volgen staat omschreven in paragraaf 3.1 van de HPA.
- De accountant dient te controleren of de kosten binnen de projectperiode zijn gemaakt, met uitzondering van de kosten die specifiek genoemd zijn in artikel 11 lid 6 en artikel 12 sub j van de Subsidieregeling OZV 2019.
- De accountant dient te beoordelen of de toerekening van de kosten plausibel is. Onredelijk of niet noodzakelijk gemaakte kosten voor de uitvoering van het project worden beschouwd als niet subsidiabele kosten (zie artikel 12 sub a van de Subsidieregeling OZV 2019). De wijze waarop kosten zijn toegerekend aan het project, moet blijken uit de financiële administratie (zie de toelichting bij artikel 14 van de Subsidieregeling OZV 2019).
- Declaraties van medewerkers en contante betalingen dienen verantwoord te worden op de wijze zoals staat omschreven in paragraaf 2.1.6 van de HPA.

Loonkosten en urenregistratie

- De loonkosten dienen verantwoord te worden overeenkomstig paragraaf 2.2 van de HPA. In artikel 11, eerste lid sub a van de Subsidieregeling OZV 2019 staat beschreven welke loonkosten subsidiabel zijn. Naast de gebruikelijke loonkosten en werkgeverslasten die in de toepasselijke CAO zijn opgenomen, worden ook de kosten voor de verzekering ter afdekking van het risico van ziekte en arbeidsongeschiktheid tot de werkgeverslasten gerekend (zie de toelichting bij artikel 11 Subsidieregeling OZV 2019). De accountant dient te controleren of de loonkosten die de subsidieontvanger heeft opgevoerd, voldoen aan de regeling.
- De gewerkte uren dienen onderbouwd te worden via een tijdschrijfsysteem met een sluitende en integrale urenregistratie of een gemotiveerd besluit van de subsidieontvanger waaruit blijkt dat de werknemer wordt ingezet voor taken die specifiek verband houden met de uitvoering van het project (zie paragraaf 2.2.4 HPA). De accountant dient te controleren of de subsidieontvanger zich aan deze verplichting heeft gehouden.

- De subsidieontvanger dient de werkbare uren van iedere werknemer te berekenen conform paragraaf 2.2.2 van de HPA. De opgevoerde uurtarieven dienen berekend te worden conform paragraaf 2.2.3 van de HPA. De accountant dient te controleren of de opgevoerde gewerkte uren en uurtarieven die in de financiële eindrapportage zijn opgenomen, zijn berekend conform de voorgeschreven werkwijze zoals opgenomen in de HPA.

Specifieke uitgaven in verband met doelgroepen

Van de specifieke uitgaven in verband met doelgroepen hoeft de accountant alleen te controleren of de opgevoerde kosten daadwerkelijk zijn gemaakt en of de onderliggende facturen of overeenkomsten aanwezig zijn in de administratie. Aangezien deze kosten met name buiten Nederland worden gemaakt, kan de factuur of overeenkomst ook betaald zijn door een derde, veelal een lokale partner, die deze kosten factureert aan de subsidieontvanger. De betaling aan de lokale partner is voldoende om aan te tonen dat de kosten daadwerkelijk zijn gemaakt. De accountant hoeft geen oordeel te geven over het herintegratieplan dat onderdeel uitmaakt van de projectadministratie.

Reis- en verblijfskosten

- Binnenlandse reiskosten met het openbaar vervoer zijn subsidiabel op basis van een 2e klasse ticket. Wanneer de reis wordt gemaakt met een particulier voertuig (auto), is een vergoeding van €0,19 per gereden kilometer subsidiabel. De keuze tussen transportmiddelen hoeft niet onderbouwd te worden, tenzij er gebruik wordt gemaakt van een taxi. Dan moet onderbouwd worden waarom dit de meest kosteneffectieve manier van reizen is. De accountant dient te controleren of de reiskosten aan deze voorwaarden voldoen (zie paragraaf 2.4.1 van de HPA).
- Voor buitenlandse reiskosten geldt dat als er per vliegtuig wordt gereisd, alleen de kosten van een economy class ticket subsidiabel zijn. Voor internationale treinreizen geldt dat alleen een 2e klasse treinticket subsidiabel is. Het bewijs dat de reis daadwerkelijk is gemaakt, moet blijken uit een gedateerd vervoersbewijs en een reisverslag. Uit de projectadministratie moet blijken dat gekozen is voor de meest kosteneffectieve manier van reizen. Zie paragraaf 2.4.2. van de HPA.
- Buitenlandse verblijfskosten zijn subsidiabel indien zij passen binnen de "Tarieflijst logies- en overige kosten bij dienstreizen buitenland" van de Rijksoverheid. Kosten die hoger zijn dan de vergoeding die op deze tarieflijst staan vermeld, worden als niet subsidiabele kosten aangemerkt. Zie paragraaf 2.4.2.3 van de HPA.

Kosten van duurzame goederen (materiaal)

Onder materiaal worden verstaan duurzame goederen die een aantal jaren gebruikt worden. Duurzame goederen met een kostprijs van meer dan €450 mogen niet volledig worden opgevoerd in het jaar van aankoop. Alleen de afschrijvingskosten over het betreffende jaar mogen worden opgevoerd. Voor de berekening van de maximale afschrijving moeten de regels van de Belastingdienst worden opgevolgd. Dit staat beschreven in paragraaf 2.5.1 van de HPA.

Kosten van verbruiksgoederen

Kosten van verbruiksgoederen, benodigdheden en algemene diensten, met uitzondering van kantoorkosten, zijn subsidiabel op voorwaarde dat kan worden aangetoond dat ze uitsluitend en direct noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het gesubsidieerde project (zie paragraaf 2.6 van de HPA). Uit de administratie moet blijken met welke activiteit de gemaakte kosten samenhangen.

Kosten van een aan een derde uitbestede activiteit (onderaanneming)

Voor elke aan een derde uitbestede activiteit (dit betreft onderaanneming) moet een overeenkomst worden opgesteld of de opdracht moet zijn vastgelegd via een door de subsidieontvanger goedgekeurde offerte. In deze overeenkomst of offerte moeten de opdracht en de uit te voeren werkzaamheden duidelijk staan beschreven. Daarnaast moeten de verplichtingen van beide partijen, de eventuele tijdsduur en de kosten voor de te leveren diensten, zijn vastgelegd. De overeenkomst of goedgekeurde offerte moet in de administratie zijn opgenomen. De accountant dient te controleren of de offerte of overeenkomst in de projectadministratie is opgenomen en of de opgevoerde kosten passen binnen de offerte of overeenkomst (zie paragraaf 2.7 van de HPA).

Huurkosten

Bij huurkosten van onroerend goed moet de subsidieontvanger de toerekening van de opgevoerde kosten inzichtelijk maken. De accountant dient te controleren of de toerekening redelijk is in het maatschappelijk verkeer. Alleen de kale huurkosten zijn subsidiabel. Indirecte huurkosten, zoals kosten voor gas, water, licht, schoonmaak en de inrichting van het gehuurde pand, worden beschouwd als overheadkosten. Zie paragraaf 2.8 van de HPA.

2.3 Werkzaamheden met betrekking tot de inhoudelijke eindrapportage

De accountant stelt vast dat de informatie die is opgenomen in de inhoudelijke eindrapportage, verenigbaar is met de door hem gecontroleerde financiële eindrapportage en geen materiële afwijkingen bevat (overeenkomstig Standaard 720).

2.4 Betrouwbaarheid en materialiteit**2.4.1 Controle**

De controle behoort zodanig te worden uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de subsidieverantwoording geen afwijkingen van materieel belang bevat. Indien dit begrip voor het gebruik van statistische technieken gekwantificeerd moet worden, moet uitgegaan worden van een (al dan niet in combinatie met andere controlemiddelen te bereiken) betrouwbaarheid van 95%. Een controleverklaring met een goedkeurende strekking impliceert dat, gegeven eerdergenoemde betrouwbaarheid, de omvang van de fouten in de financiële eindrapportage en onzekerheden in de controle wat betreft de getrouwheid respectievelijk de rechtmatigheid, tezamen niet groter is dan 2% van het totaal van de gerealiseerde kosten die in de financiële eindrapportage zijn opgenomen. Bij het toetsen van de betreffende tolerantie dienen de geconstateerde en niet gecorrigeerde fouten en onzekerheden bij elkaar op te worden opgeteld (conform onderstaande tabel).

Soort verklaring	Goedkeurend	Met beperking	Oordeelonthouding of afkeuring
Fouten + onzekerheden v.w.b. de rechtmatigheid	≤ 2%	>2% en ≤4%	> 4%

2.4.2 Fouten (afwijkingen) in de financiële eindrapportage en onzekerheden in de controle
 Van een afwijking in de financiële eindrapportage is sprake indien is gebleken dat een (gedeelte van een) verantwoorde post niet voldoet aan één of meer aspecten

van de geldende wet- en regelgeving of dat een (gedeelte van een) post niet juist of volledig is verantwoord. Afwijkingen van wet- en regelgeving worden in absolute zin opgevat, saldering van afwijkingen is niet toegestaan.

Van een onzekerheid in de controle is sprake als er onvoldoende (controle-) informatie beschikbaar is om een (gedeelte van een) post als goed of fout aan te merken. Kortom als onzekerheid bestaat over het wel of niet voldoen aan één of meer aspecten van de geldende wet- en regelgeving.

2.4.3 *Omgaan met geconstateerde afwijkingen (fouten) en onzekerheden*

Het uitgangspunt is dat de subsidieontvanger de door de accountant geconstateerde afwijkingen voor zover mogelijk corrigeert. Een materiële afwijking (conform de tabel) die niet door de subsidieontvanger kan worden gecorrigeerd, leidt tot een aangepast (niet goedkeurend) oordeel van de accountant.

2.5 **Reviewbeleid**

De DT&V kan de ADR verzoeken een review uit te voeren op de uitgevoerde accountantscontrole, met als doel het beoordelen of in het kader van het toezicht op de controle van de accountant kan worden gesteund. De DT&V informeert de subsidieontvanger en de accountant over dit verzoek. De accountant, die de controle uitvoert, verstrekt de ADR desgevraagd alle inlichtingen en bescheiden. De eventuele extra kosten van deze accountant in verband met de review komen ten laste van de subsidieontvanger.

3 Accountantsproduct

Van de accountant die de controle van de subsidieverantwoording (de financiële eindrapportage) uitvoert wordt het volgende product verwacht:

- ❖ Een controleverklaring bij de financiële eindrapportage over de rechtmatigheid van de daarin opgenomen opbrengsten en kosten.

Voor de termijnen, reikwijdte, betrouwbaarheid en materialiteit zie hoofdstukken 1 en 2. Waar de inhoud van de verklaring de rechtmatigheid betreft, dient de accountant zoveel als mogelijk aan te sluiten bij voorbeeldtekst 10.3 van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). In de controleverklaring neemt de accountant op dat de controle heeft plaatsgevonden met inachtneming van dit accountantsprotocol en dat de financiële eindrapportage voldoet aan de in dit protocol gestelde rechtmatigheidseisen.